

Joan Obrador

Estimat lector, si sou seguidors d'aquest humil exegeta cinèfil, ja heu comprovat que, sempre que m'enfronto amb una pel·lícula actual del cinema nord-americà, l'anàlitzo en tant que fenomen social, més que no pas com a obra cinematogràfica. Darrerament ha arribat l'hora del que podríem anomenar nou cinema èpic que, evidentment, té poc a veure amb les pel·lícules de romans i cristians de la segona edat daurada de Hollywood, els anys quaranta i cinquanta del segle passat... O, tal vegada, sí. Hi ha una evidència: si l'actual indústria del setè art retorna a l'antic gènere deu ser perquè li resulta rendible des del punt de vista econòmic. Els productors de la indústria cinematogràfica fa temps que varen descobrir que l'única manera de fer rendible el seu producte, enfront de la petita pantalla —televisió, vídeo o DVD—, és oferir un producte de cada vegada més sensacional, que es dirigeixi directament als sentits, sense la intermediació de la raó. Es tracta que l'espectador gaudeixi més que no pensi. Mai com avui, la infinitat de recursos tècnics han permès als creadors reconstruir qualsevol paisatge imaginat: del passat, del futur o inexistent. Podríem dir que l'actual cinema èpic s'ha endinsat en totes les dimensions temporals: *Gladiator*, *Troya* o *Alejandro Magno* retornen al passat més remot; *La Pasión de Cristo* reconstrueix un fill de Déu a l'alçada de l'actual gust per l'espectacle i les sensacions dures; la trilogia d'*El Señor de los Anillos* ens parla d'una èpica d'un temps i un espai que mai no ha existit i, George Lucas, en aquest punt rau la seva genialitat visionària, fa gairebé trenta anys va inaugurar l'èpica del futur, quan el cinema d'aquell moment ni sospitava les possibilitats de l'era digital.

Però l'èpica cibernetica ja no conté els valors de l'antiga poesia, ambdues competeixen la presència de les gestes de guerra i la rellevància d'un heroi amb valor excepcional; però mentre l'antiga poesia era essencialment un canal de comunicació per transmetre els valors morals que uneixen un poble, el cinema s'ha oblidat per complert de la funció pedagògica i l'ha substituït pel pur espectacle. *Troya* o *Alejandro Margno* són pa-

radigmàtiques en aquest sentit. El darrer "gran espectacle" que he presenciat ha estat *El Reino de los cielos* de Ridley Scott. No puc amagar que Scott és el creador d'una de les pel·lícules del gènere de ciència-ficció que més m'ha agradat: *Blade Runner*. ¿Qui no coneix el magnífic cant a la finitud del replicant que, quan té a les seves mans la vida de Harrison Ford, decideix condonar-li la vida gratuïtament, obeint un imperatiu catègòric que ell mai no podia conèixer? No, no era estrany que esperés qualche cosa diferent del gran Ridley.

Però la disposició dels exèrcits sobre els camps de batalla pràcticament és la mateixa que a *Alejandro Magno*, fins i tot, si no es presta l'atenció necessària, i a pesar que les separen més de mil anys, un poc creure que és la mateixa pel·lícula. I, entre les batalles inabastables i els milers de morts, no s'arriba a discernir que l'*Alexandre* d'Oliver Stone no té res a veure amb el senyor cristià Balian d'Scott. L'*Alexandre* d'Stone és pròpiament un heroi nihilista que cavalca amb desesperació cap al suïcidi, un heroi que demostra la immensa superioritat dels aris —tant intel·lectual com en les destreses guerres— als bàrbars de l'Orient Mitjà, i tot, per no res. No sé per quina raó, però vaig a arribar a creure que el primer gran emperador del Mediterrani ja es movia sobre Mesopotàmia pels mateixos interessos que els del nostre George Bush.

En contraposició, Ridley Scott s'ha estimat més fer protagonista de la seva epopeia medieval un ximple ferrer, fill il·legítim del Senyor feudal Gododrefo de Ibelin, que serà portat per la fortuna a jugar un paper decisiu en la darrera defensa que els cristians varen fer de Jerusalem enfront de les exigències del poble ja musulmà. S'ha de reconèixer que Scott vol ser objectiu a l'hora de valorar el comportament de cristians

i musulmans, fins al punt de reconèixer que les croades medievals dels Senyors Cristians no foren altra cosa que un tipus incipient de colonialisme. A més, el creador d'*Alien* aprofitar l'ocasió per indicar-nos el seu ideal de govern i quina és la solució per aconseguir definitivament la pau en *El Regne dels Cels*, Israel: l'únic govern legítim, repeteix una i altra vegada Balian, és aquell que respecti la veritat i se sustenti en el respecte dels valors morals i en la protecció dels més dèbils. De fet, darrera de l'aparent èpica efectista, i buida de continguts, Ridley Scott ens ha ofert altra vegada una obra de tesi, aquesta vegada política, "Entre el poble israelià i palestí no hi haurà pau fins que no s'instauri uns governs que s'estimi el benestar del poble que no les pedres de Jerusalem". Aquesta és la veritable resposta a la pregunta que llança Balian al rei dels sarraïns: "Quant val Israel?" Balian té molt clar que el poble val molt més que les pedres del seu passat, per això no dubtarà en abandonar a la seva sort el Sant Sepulcre; per a ell és la seva gran victòria.

El problema que té la darrera obra d'Scott és que, molt possiblement, els seus espectadors, suggestionats per l'excés d'acció i efectes especials, no arriben a descobrir el missatge que ens vol comunicar.

És curiós com l'estil d'un director deixa empremta dins la seva filmografia, tracti el tema que tracti, *Blade Runner* i *El Reino de los Cielos* són igualment fosques; a les dues pel·lícules és un heroi estrany al seu entorn, en certa manera existencialistes i que intenten fer justícia a un món decaïgut. ¿Heu descobert la semblança que existeix entre les dones andròides que vol matar Harrison Ford i la darrera reina cristiana de Jerusalem...? ■

